

Revisorernas redogörelse för verksamhetsåret 2018

Under verksamhetsåret 2018 har Huddinge kommuns revisorer granskat den verksamhet som bedrivs inom kommunstyrelsen och övriga nämnders ansvarsområden. Utgångspunkten för granskningarna har varit att pröva om verksamheterna sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen inom nämnderna har varit tillräcklig.

Revisorerna lyder direkt under kommunfullmäktige med ett anslag för år 2018 på 3 312 020 kr.

Revisorer för granskning av 2018 års verksamheter har varit:

Svante Axelsson, ordförande
Ulrika Wennberg, vice ordförande
Lars Blomqvist
Leif Ljungquist
Gertie Lux
Eva Sjödin

Kommunrevisionen utförs på kommunfullmäktiges uppdrag av förtroendevalda revisorer med biträde av sakkunniga yrkesrevisorer inom ramen för gällande reglemente och god revisionsred. För fullgörande av revisionen har revisorererna biträtt av KPMG.

Kommunrevisorernas granskningsinsatser, dialogmöten och övrig informationsinsamling under 2018:

Granskningarna har utgått ifrån revisorerernas väsentlighets- och riskanalys vilken konkretiserats i dokumentet Revisionsplan 2018. Följande granskningsinsatser har skett:

- Förvaltningsrevision som granskar verksamhetens måluppfyllelse avseende innehåll och prestanda inom fastställda ekonomiska ramar. Här ingår också uppföljning och utvärdering av verksamhetens organisation med administrativa föreskrifter vad gäller delegation av beslut och rutiner för övergripande kontroll och rapportering.
- Granskning av delårsbokslut, årsredovisning och löpande redovisning.
- Revisorerna har under året följt verksamheterna genom handlingar och protokoll från kommunstyrelsen, nämnderna och beredningarna.
- Revisorerna sammanträder ca 11 gånger per år. Möten hålls löpande med ledande politiker och tjänstemän.
- Revisorerna har genomfört informationsmöten med kommundirektör, kanslidirektör kommunalråd, samhällsbyggnadschef, IT-samordnare, E-strateg, kommunstyrelsens ordförande, Budget- och controllerchef, Förvaltningsdirektör BUF, Förskolenämndens ordförande, Ekonomichef BUF.

- Dialogmöten har under året genomförts med kommunfullmäktiges presidium, kommunstyrelsens presidium och samtliga nämndpresidier.

Kommunrevisorernas arbetsformer och deltagande i utbildningar och konferenser

Revisionsprocessen omfattar hela det arbete som revisorerna gör under ett revisionsår från riskanalys och planering av granskningsinsatser till uttalandet i revisionsberättelsen. Revisionsprocessen är avslutad när fullmäktige fattat beslut i ansvarsfrågan. Revisionsprocessen är uppdelad i tre delar – planera, granska och pröva. Revisorerna har ansvar för hela revisionsprocessen och beställer de granskningar m.m. som ska genomföras av de sakkunniga.

Revisorerna har genomfört en intern planeringsdag i oktober 2018 som bl.a. innefattat riskanalys och identifiering av vissa insatser för 2019. Då en ny revisionsgrupp tillträtt efter valet har dock merparten av arbetet med att utforma en revisionsplan hänskjutits till den nya gruppen.

En arbetsordning har fastställts för innevarande mandatperiod

Revisorerna har under 2018 reviderat och fastställt en arbetsordning för revisorernas arbete. Arbetsordningen omfattar revisionen av kommunstyrelsen och de kommunala nämnderna samt samordningen med lekmanrevisionen av de kommunala bolagen samt hur samarbetet sker med sakkunnigt biträde. Arbetsordningen gäller innevarande mandatperiod. Den revideras vid varje ny mandatperiod eller vid behov.

Granskning av bokslut och årsredovisning 2018

Vi har av Huddinge kommuns revisorer fått i uppdrag att översiktligt granska bokslut och årsredovisning för räkenskapsåret 2018. Kommunens revisorer ska enligt 12 kap KL bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål som fullmäktige beslutat. Revisorerna ska pröva om räkenskaperna är rättvisande. Revisorernas uttalande avges i revisionsberättelsen. Vårt uppdrag är att granska årsredovisningen i syfte att ge revisorerna ett tillräckligt underlag för revisionsberättelsen.

Räkenskaperna och årsredovisningen

De väsentligaste slutsatserna från granskningen kan sammanfattas enligt följande:
Vi bedömer, beaktat ovan, att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens resultat och ställning. Årsredovisningen har i allt väsentligt upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Underlag för revisorernas bedömning utifrån fullmäktiges mål

Enligt bestämmelser i kommunallagen (KL) ska fullmäktige i budgeten ange finansiella mål och verksamhetsmål som har betydelse för god ekonomisk hushållning. Revisorerna ska bedöma om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de av fullmäktige beslutade målen för den ekonomiska förvaltningen.

Finansiella mål

Årets resultat exklusive exploateringsredovisning uppgår till +149 mnkr. Med hänsyn till att det resultat som nås skapas av utdelning samt att nämnderna sammantaget redovisar ett överskott bedömer vi att resultatet för 2018 är förenligt med fullmäktiges finansiella mål.

Verksamhetsmässiga mål

Vi bedömer att resultatet är förenligt med de av fullmäktige fastställda verksamhetsmålen.

Granskning av delårsrapport 2018-08-31

Granskningen av delårsrapporten syftar till att pröva om rapporten följer gällande lagstiftning och anvisningar rörande upprättande av delårsrapport. Uppdraget omfattar även att bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål fullmäktige fastställt och att delårsrapporten i allt väsentligt ger en rättvisande bild av resultat och ställning och om den är upprättad i enlighet med god redovisningssed.

Finansiella mål

Kommunen har fastställt två finansiella mål. Ett rörande budgethållning och ett avseende långsiktig hållbar ekonomisk utveckling. Målen har tidigare år uppnåtts med god marginal men försämrades under 2015 och 2016 och var året positivt under 2017. Enligt kommunens bedömning beräknas de finansiella målen inte riktigt uppfyllas 2018. I granskningen har ingenting framkommit som motsäger den bedömningen.

Mål för verksamheten

I delårsrapporten per 2018-08-31 kommenteras samtliga mål men det framgår inte vilka tal som ska nås för respektive mått. Däremot anges inom alla områden att arbetet löper enligt plan, löper i stort enligt plan eller löper enligt plan med vissa avvikelser. Utifrån den redogörelse som har lämnats i delårsrapporten har vi inte noterat något som motsäger att resultatet är förenligt med av fullmäktige fastställda mål.

Baserat på vår översiktliga granskning gör vi följande bedömningar:

Det har inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att delårsrapporten inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med god redovisningssed. Detta gäller såväl kommunens redovisning som den sammanställda redovisningen.

Fördjupade granskningar och förstudier

I det följande lämnas sammanfattningar av respektive granskning.

Granskning av riskbranscher (nr 2018:1)

Granskningen har syftat till att konstatera om kommunstyrelsen har säkerställt att risker avseende lockelser i kontakter med riskbranscher minimeras. Vår bedömning är att kommunen har de styrande- och stödjande dokument som är nödvändiga för att stävja eventuella kontakter och felaktigt agerande när det kontakter med riskbranscher samt att dessa är tydliga för kommunens anställda.

Huddinge kommun har ett antal styrande och stödjande dokument samt tillämpningsanvisningar som ska stävja eventuella kontakter med riskbranscher. Kommunen arbetar aktivt för att minimera eventuella oegentligheter, bland annat genom att göra stickprovskontroll av entreprenadprojekt och därefter använda sig av en framarbetad modell som i första hand används för att förebygga att de egna medarbetarna medverkar i oegentligheter och att ta lärdom om hur de egna styrande- och stödjande dokumenten följs genom de olika delarna i ett projekt.

Det finns i kommunen ett utpekat ansvar för vem som ska introducera nyanställda i de beslutande styrande- och stödjande dokumenten, tillämpningsanvisningar samt rutiner som kommunen arbetar efter kopplat till kontakter med riskbranschen. Däremot förekommer inte några återkommande utbildningstillfällen, utöver introduktionstillfället, där styrande- och stödjande dokument kopplat mot riskbranscher är i fokus. Att inte hålla frågan gällande kontakter med riskbranscher aktuell hos medarbetarna med återkommande intervall anses vara en brist.

På arbetsplatsträffar finns det möjlighet att lyfta eventuella etiska dilemman och det finns anvisningar hur medarbetarna ska gå till väga om de vill lyfta oro om allvarliga missförhållanden. Sedan Lagen om särskilt skydd mot repressalier trädde i kraft har det inte förekommit några ärenden som aktualiserats genom "visselblåsare".

Utifrån granskningen lämnande revisorerna följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Att säkerställa att utbildningar, seminarium eller dyl. kopplat mot oegentligheter, etik och moral genomförs med jämna intervaller
- Att säkerställa att alla verksamheter som arbetar med riskbranscher inför en stående punkt, "etik och värderingar", på de månatliga träffarna

Kommunstyrelsen anser i sitt yttrande att revisorernas rekommendationer är i linje med de åtgärder som Kommunstyrelsens förvaltning vidtagit och avser att utveckla former för uppföljning av att dessa åtgärder genomförs av berörda verksamheter.

Granskning av två upphandlingar (nr 2018:2)

Syftet med granskningen har varit att granska om berörd styrelse eller nämnd utövat tillräcklig styrning, kontroll och uppföljning av två genomföra upphandlingar. Den sammanfattande bedömningen är att kommunens rutiner för styrning, kontroll och uppföljning av de granskade upphandlingarna inte är helt tillfredsställande.

Huddinge kommun upphandlar varor, tjänster och entreprenader för stora belopp varje år. All upphandling ska ske enligt LOU, Lagen om Offentlig upphandling, vilken kommunen som upphandlande myndighet är skyldig att följa. Syftet med upphandlingsreglerna är att upphandlande

myndigheter på bästa sätt ska använda de offentliga medel som finansierar offentliga upphandlingar genom att säkerställa och dra nytta av konkurrensen på aktuell marknad. LOU syftar också till att ge leverantörerna möjlighet att tävla på samma villkor i varje upphandling.

Resultaten från granskningen visade på behovet att göra en uppföljande granskning i syfte att ingående belysa huruvida upphandlingar har hanterats enligt gällande lag och riktlinjer sammanfattade i kommunens föreskrifter och riktlinjer för upphandlingar.

Utifrån granskningen rekommenderade revisorerna kommunstyrelsen att:

- Regelmässigt följa upp ramavtal avseende utfall och kvalitet samt att säkerställa att berörd nämnd tar del av uppföljningarna.
- Se över möjligheten att ändra Reglemente för Huddinge kommuns upphandling så att hänsyn tas, dels till entreprenadupphandlingarnas speciella förutsättningar, dels till verksamheten så att de anpassas till varandra.
- Intensifiera arbetet med att överföra ansvaret för entreprenadupphandlingar till Upphandlingssektionen samt att säkerställa att tillräckliga resurser och kapacitet finns tillgängliga, exempelvis genom att anställa avtalscontroller.
- Utveckla rutinerna för överlämnande av projekt vid utbyte av personal med syfte att minska tidsspillan och merarbete för pågående projekt.
- Att utarbeta en rutin där kommunens olika verksamheter granskar en annan verksamhets genomförda upphandlingar i syfte att minska risken för jäv vid granskningsmomentet.

I yttrande från kommunstyrelsen framkommer att kommunstyrelsen redan har vidtagit några åtgärder med bäring på de frågor revisionen lyfter i rapporten. Vidare kommer revisionens rekommendationer beaktas i det då pågående utvecklingsarbetet med att ta fram en ny inköps- och upphandlingspolicy, med tillhörande riktlinjer och anvisningar. Förslag till ny policy ska ha skickats ut på nämndremiss under hösten 2018.

Granskning av flyktingmottande och integrationsarbete (nr 2018:3)

Syftet med granskningen har varit att bedöma om styrning och uppföljning av kommunens flyktingmottagande och integrationsarbete fungerar på ett ändamålsenligt sätt. Granskningens sammanfattade bedömning är att kommunen bedriver ett fungerande flyktingmottagande, men att samverkan och uppföljning kan utvecklas för att stärka integrationsarbetet.

Alla kommuner i Sverige skyldiga att ta emot nyanlända och ordna bostad åt de som inte kan ordna det på egen hand. Under 2017 har Huddinge tagit emot 317 personer som har fått ett permanent eller tidsbegränsat uppehållstillstånd och som inte kan ordna en egen bostad, och för år 2018 är beräknat antal 193 personer. Huddinge kommun har därför utvecklat en boendekedja, med olika typer av boenden i olika steg. I ett inflyttningssteg finns för kortare tid rum på vandrarhem/hotell. Därefter finns olika typer av genomgångsboenden, och såväl boende som olika former av stöd är inriktat på att personen ska ordna eget boende och egen försörjning inom två år.

Inom skolverksamheten finns Resurscentrum för nyanlända, som är ett kompetenscentrum som stödjer skolenheterna men även ansvarar för vissa delar i mottagandet. Svenska för invandare (SFI) genomförs via upphandlade anordnare.

Samverkan sker såväl mellan kommunens verksamheter som med andra aktörer, t.ex. myndigheter. Det sker också samverkan mellan verksamheter och civilsamhället i olika former, t.ex. informationsträffar.

Uppföljning av olika verksamheters resultat och arbetssätt genomförs frekvent och bidrar till förbättringsåtgärder. Däremot finns inte en samlad bild av resultat och effekter över kommunens samlade arbete.

Utiifrån granskningen rekommenderade revisorerna att:

- Kultur- och fritidsnämnden, med stöd av berörda nämnder, skulle se över och utveckla strukturen för samverkan med föreningsliv och frivilligorganisationer.
- Socialnämnden, med stöd av berörda nämnder samt kommunstyrelsen, skulle ta fram en övergripande uppföljning i syfte att utgöra en gemensam plattform för fortsatt utveckling av arbetet med flyktingmottagande och integration.

I de berörda nämndernas och styrelsens yttranden framkommer en positiv syn på att granskningen har lyft viktiga frågor inom området. Både kultur- och fritidsnämnden och socialnämnden har ställt sig frågande till deras ansvar inom området i relation till de rekommendationer som har lämnats.

Granskning av kommunens förebyggande arbete avseende psykiska besvär hos barn och unga (nr 2018:4)

Granskningen har syftat till att undersöka om kommunen har samordnat arbetet med barn och ungas psykiska ohälsa på ett ändamålsenligt sätt och om det faktiska arbetet kan förväntat leda till önskade resultat.

Det finns en stor medvetenhet bland ansvariga politiker och tjänstemän i Huddinge kommun om att den psykiska ohälsan har försämrats bland barn och unga och att flickor skattar sin psykiska hälsa klart lägre än pojkar. Förhållandena är inte utmärkande för Huddinge kommuns unga utan situationen är likartad i hela landet och även i västvärlden.

Granskningen visar att det pågår en stor mängd aktiviteter i kommunen och hos samverkansparter, vilket rimligen har en påverkan på den psykiska hälsan hos barn och unga. Samtidigt är detta ett komplext område där kunskaper delvis saknas om orsakerna till varför barn och ungas hälsa tycks försämrats. Kunskapsläget kan också stärkas när det gäller vilken verkan olika insatser får.

Ett sätt att stärka fokuset på denna fråga kan vara att formulera kommunens ambition när det gäller hur den psykiska hälsan hos barn och unga ska utvecklas. För att ytterligare stärka effekten av de satsningar som redan sker bör kommunen överväga att tillsätta en samordnare på

kommunnivå för arbetet med att öka den psykiska hälsan hos barn och unga. Sannolikt är en satsning på tidiga insatser (i enlighet med Huddinge kommuns gällande prioritering) en relevant prioritering. Att en sådan får tillräckligt genomslag bör bl.a. kunna säkerställas genom en samordnande funktion. En annan (av flera) uppgifter som kan hanteras härigenom är att regelbundet presentera en samlad bild av tillgång och tillgänglighet till alla olika mottagningsverksamheter som erbjuds unga i kommunen. Vi har inte förstått att en sådan samlad bild finns idag.

Kompetensförsörjning är ett bekymmer för många kommuner, bl.a. för Huddinge kommun. Enligt våra intervjuer är en effekt av lärarbristen bl.a. att det blir svårare med personalkontinuiteten och därigenom svårare att säkerställa att barn i behov av särskilt stöd tidigt uppmärksammas.

Efter genomförd granskning rekommenderade revisorerna att:

- Kommunstyrelsen formulerar kommunens ambition när det gäller att stärka den psykiska hälsan hos barn och unga.
- Kommunstyrelsen utser en samordnare på kommunövergripande nivå för samordning av arbetet med att stärka den psykiska hälsan hos barn och unga.
- Utbildningsnämnderna vidtar åtgärder för att säkerställa att informationsöverföring mellan olika stadier i skolsystemet kan ske för elever som har behov av detta.

I yttrande från kommunstyrelsen framkom att granskningens rekommendationer är beaktade i och med det kommunövergripande projektet (2018-2019) kring preventionssamordning. Gymnasienämnden ställer sig positiv till fortsatt fokus på frågan om hur kunskaperna kring psykisk ohälsa hos barn och unga kan förbättras, men ser inte tillsättningen av en samordnare som den främsta lösningen. Gymnasienämnden delar inte revisorernas bedömning avseende informationsöverföring mellan de olika stadierna i skolsystemet, då det finns fastställda rutiner för informationsöverföringen mellan grundskola och gymnasium som följs.

Granskning av lokalförsörjningsprocessen (nr 2018:5)

Granskningen har syftat till att granska ändamålsenligheten och effektiviteten i Huddinge kommuns lokalförsörjningsprocess till egna verksamheter. Granskningen har även syftat till att belysa vad som skiljer den nya lokalförsörjningsprocessen mot den gamla samt hur lokalärendet Widerströmska gymnasiet hanterats i relation till den nya lokalförsörjningsprocessen. Den samlade bedömningen är att Huddinge kommuns lokalförsörjningsprocess i huvudsak är ändamålsenlig och att processens effektivitet kan förbättras.

I relation till de rekommendationer som lämnades efter 2016-års granskning konstateras att förbättringar skett i vissa avseende. När det gäller rekommendationerna om att utveckla underlagen vid beslut samt att ta fram standardprogram för lokaler, visar granskningen att kommunen vidtagit åtgärder. Beträffande de förhållandena som lyftes i de två första rekommendationerna (lokalförsörjningsprocess och incitamentsstruktur) kvarstår behov av förbättringar.

Kommunen har under senare tid tagit fram det som kallas den nya lokalförsörjningsprocessen. Den innehåller goda intentioner men är inte formellt beslutad och det faktiska arbetet sker endast delvis enligt denna process.

De viktigaste skillnaderna mellan den gamla och den nya processen är att den nya är mer sammanhållen och innebär att mer samordning ska ske centralt – i den gamla skedde mycket på förvaltningsnivå. Den nya består av fem skeden: lokalresursplanering – initiering – planera – genomförande – avslut och en ambition har varit att ledtiden kortas från att ett lokalbehov definierats till att det tillgodoses. Den gamla avsåg endast det första skedet. Den nya processen innehåller ingen beskrivning av hur kommunen säkerställer att lokalbehov tillgodoses på effektivaste sätt. Detta är en väsentlig del i att säkerställa effektiv lokalförsörjning och bör därför tillföras. Enligt processen ska kommunens samlade lokalbehov beskrivas i dokumentet PSL. Kopplat till detta finns anledning att klargöra både formkrav på nämndernas leverans av underlag (innehåll, utformning, tidpunkt) samt hur kommunen centralt, vid behov, prioriterar mellan nämnders lokalbehov. Hela processen behöver också ha en tidsmässig samordning med kommunens budgetprocess.

Vår bedömning är att kommunen bör precisera i sitt ägardirektiv vilka värden som Huddinge Samhällsfastigheter AB ska bidra med kopplat till det som i denna rapport benämns förvaltningsuppgiften och samordningsuppgiften. Med utgångspunkt i detta bör en systematisk redovisning införas av hur bolaget lyckas i dessa delar.

Den nyinrättade lokalplaneringsenheten vid KSF förväntas på olika sätt axla styrnings- och samordningsuppgiften (beställarrollen). Granskningen menar att förutsättningarna ännu inte finns för att kunna utöva rollen. För att öka möjligheterna att göra det bör rollen definieras. Den nya lokalförsörjningsprocessen har fört arbetet åt rätt håll men ytterligare delar i processen behöver tillföras och beskrivas. En högst väsentlig del för att kunna utöva denna roll är att den centrala lokalplaneringsenheten har tillgång till en komplett och aktuell förteckning över de lokaler som kommunen på olika sätt disponerar. Det arbete som nu pågår för att åstadkomma detta är angeläget att snabbt föra i hamn.

Efter genomförd granskning rekommenderade revisorerna kommunstyrelsen att:

- Definiera den roll eller uppgift som ska utövas av den centrala lokalplaneringsenheten. Följande behöver bl.a. klargöras:
  - Om enheten ska ge stöd till samtliga förvaltningar
  - Vilket ansvar enheten ska ha gällande att säkerställa att lokalbehov tillgodoses på effektivaste sätt för kommunen
- Fastställa den nya lokalprocessen, tillföra beskrivningar om:
  - hur det ska säkerställas att lokalbehov tillgodoses på effektivaste sätt
  - hur prioriteringar mellan förvaltningar vid behov ska ske
  - hur denna process tidsmässigt samordnas med investeringsprocessen
- Verka för att i ägardirektivet till Huddinge Samhällsfastigheter förtydliga vilka värden som bolaget ska bidra med kopplat till det som i denna rapport benämns förvaltningsuppgiften och serviceuppgiften.

Kommunstyrelsens förvaltning anser att ovanstående rekommendationer är relevanta och helt i linje med kommunens pågående arbete med framtagande av en ny lokalförsörjningsprocess.

Granskning av riskbranscher och oegentligheter

Det övergripande syftet med granskningen har varit att genom två områden närmare granska och bedöma ändamålsenligheten i kommunens arbete mot oegentligheter. Den samlade bedömningen är att kommunen har de styrande- och stödjande dokument som är nödvändiga för att stävja eventuella kontakter och felaktigt agerande när det gäller kontakter med riskbranscher samt att dessa är tydliga för kommunens anställda.

I rapporten uppmärksammas särskilt:

- Att det inom området löner och ersättningar saknas styrande dokument och rutiner vars syfte är att specifikt minimera risken för oegentligheter. De allmänna styrande dokumenten inkluderat instruktioner för attest och utanordningar hanterar oegentligheter men inte i en omfattning som vi bedömer motsvarar risken för att de inträffar.
  - Att regler för direktupphandling är otydliga och behöver tydliggöras. Ex. hur många leverantörer ska kontaktas, krav på dokumentation, förfrågningsunderlag, eventuella beloppsgränser för om inköpet ska ses som ett direktinköp eller direktupphandling.
  - Granskningen saknar fulländade dokumenterade spår och tillhörande handlingar för de två granskade upphandlingarna.
- Granskningens analyser bedöms även identifiera behovet av mer utvecklade kontroller avseende utbetalningar av:
- Övertidsersättning, OB-ersättning samt ersättning för jour och beredskap.
  - Ersättning för pedagogiska måltider i skolan.
  - Ersättning för ledighet annan arbetsgivare.

En sammanfattande bedömning gällande området oegentligheter är att det vidtagits en rad åtgärder för bättre kontroll i förebyggande syfte bland annat har det utarbetats en ny rutin där samtliga verksamheter årligen ska gå igenom ett samlat dokument innehållande bl. a. bisysslor, representation, jäv, gåvor m.m. Däremot saknas det inom området löner och ersättningar styrande dokument och rutiner vars syfte är att specifikt minimera risken för oegentligheter.

Revisorerna lämnade följande rekommendationer till kommunstyrelsen och granskade nämnder:

- Tydliggör reglerna för direktupphandling i Huddinge kommun.
- Följ upp att fastslagna styrande- och stödjande dokument gällande direktupphandling finns på plats och efterlevs.
- Genomför rekommenderade utredningar avseende utbetalningar kopplade till de ersättningslönearter som identifierats i granskningens analys.
- Utveckla och genomför riskanalyser som underlag till styrande dokument och konkreta kontroller för att minimera risker för att oegentligheter inträffar.

I yttrande från kommunstyrelsen framgår att man avser att åtgärda de rekommendationer som ges i revisionsskrivelsen i samband med att en ny policy och nya riktlinjer för upphandling tas fram för beslut i fullmäktige. Förvaltningen har vidare genomfört utredningar avseende utbetalningar kopplade till de ersättningslönearter som revisorerna identifierat i sin analys

Förstudie Marklov för trädfällning

Syftet med förstudien har varit att granska dels omfattning av kommunens bestämmelser om marklov för trädfällning, dels motiv för marklov för trädfällningar och dels omfattningen av byggnadssanktionsavgifter.

Övergripande iakttagelser och bedömningar är:

Omfattning av bestämmelser om marklov för trädfällning

Under 2015 – mars 2018 har 31 detaljplaner antagits varav åtta stycken med bestämmelser om vegetation inkluderande två stycken med bestämmelser för marklov för trädfällning.

Antal marklovsansökningar 2015 – mars 2018 för trädfällning var sammanlagt 129 stycken. Med undantag för 2017 har nästan alla ansökningar godkänts. De flesta som inte beviljats har avvisats eller återkallats.

Granskningen har inte underlag för att bedöma om omfattningen av marklovsbestämmelser för trädfällning i detaljplaner är omfattande eller inte eftersom det fordrar jämförelser med jämförbara kommuner såsom Haninge och Botkyrka. Däremot är det tydligt att när ansökningar om marklov väl görs så beviljas de. Det skulle möjligen kunna indikera behov av ytterligare diskussion inom kommunen om detaljplaners bestämmelser.

Motiv för marklov för trädfällningar

Av de 31 detaljplaner som vi erhållit information om framgår att åtta planer innehåller skrivningar om vegetation, men bara två planer anger marklov för trädfällning i klartext i planbestämmelserna medan de övriga av kommunen tolkas som att marklov behövs.

Granskningen bedömer att riskerna för fastighetsägaren främst består i att inte ta del av detaljplanens bestämmelser och inte i planens beskrivning av motivet för marklov. Gör fastighetsägaren på rätt sätt så erhålls marklov i stor utsträckning vid ansökan.

För kommunen består risken i att marklovsbeskrivningen inte är tillräckligt tydlig i detaljplanen så att ansökan om marklov kan nekas. Otydliga beskrivningar riskerar därmed att öka antalet onödiga marklovsansökningar, d.v.s. skapar onödig byråkrati.

Omfattningen av byggnadssanktionsavgifter

Natur- och byggnadsnämnden har startat 15 tillsynsärenden under 2015 – mars 2018. Av dessa beslutades det om byggsanktionsavgift i sex ärenden rörande marklov för trädfällning. Den totala avgiften för dessa ärenden var 1 777 794 kr.

För detta område har fyra av sex ärenden valts ut för närmare genomgång.

Det saknas underlag för att bedöma om omfattningen av byggsanktionsavgifter är omfattande eller inte eftersom det fordrar jämförelser med jämförbara kommuner såsom Haninge och Botkyrka. Dock tyder länsstyrelsens beslut om avslag på överklaganden, i tre av de ännu så länge avgjorda ärendena, att kommunen har gjort rätt i sak.

Revisorerna lämnade följande rekommendationer som utgår ifrån behovet av ökat samarbete och riktas därför både till kommunstyrelsen och natur- och byggnadsnämnden:

- Att när plansektionen och bygglovsavdelningen har löpande kontakter i detaljplaneprocessen bör de uppmärksamma motivbeskrivningarna i detaljplaner för marklov för trädfällning. Det bör framgå i klartext att marklov behövs. Här bör övervägas om inte den kommunala juristkompetensen kan utnyttjas.
- Att bygglovsavdelningen tar upp frågor om marklov för trädfällning inom sitt bygglovsnätverk samt jämför sig med Botkyrka och Haninge kommuner för att dra erfarenhet om hur motiv för marklov uttrycks i detaljplaner.

I yttrande från kommunstyrelsen och natur- och byggnadsnämnden framkommer att de anser att rapporten speglar rådande situation. Det finns enligt natur- och byggnadsnämnden en problematik i äldre detaljplaner avseende bland annat generella marklov som saknar någon djupare förklaring eller syfte. Det framförs även att en markant förbättring avseende marklovsbestämmelserna skett i mer nyligt beslutade planer.

Utfrågning - GDPR och e-faktura

Revisorerna kallade under hösten ansvariga tjänstemän kring rubricerade frågor till ett sammanträde. Syftet var att få del av kommunens förberedelser och efterlevnad av det nya dataskyddsdirektivet samt motsvarande avseende e-faktura. I båda fallen var revisorernas bedömning att det fanns beredskap men att efterlevnad på vissa punkter kommer att kräva ytterligare insatser. Revisorerna kommer fortsatt att bevaka dessa frågor.

Förstudie av kommunens beredskap för extraordinära händelser samt höjd beredskap

Förstudien har syftat till att övergripande kartlägga kommunens arbetet och därigenom identifiera ett par områden att eventuellt genomföra fördjupningsgranskningar inom. Den samlade bedömning är att kommunen inte bedrivit ett ändamålsenligt beredskapsarbete under 2017 och 2018.

Med extraordinär händelse avses en händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting. Det är därmed en viktig förutsättning att kommuner organiserar och systematiserar sitt beredskaps- och säkerhetsarbete för att nå de krav som ställs i aktuella lagar.

Kommunfullmäktige har beslutat om en krisledningsplan där kommunens krishanteringsorganisation beskrivs. Den centrala krishanteringsorganisationen innehåller en krisledningsgrupp och

tillhörande stödfunktioner. Förstudien visar dock att ansvarsfördelning både internt i den centrala krisledningsgruppen samt mellan förvaltningarna och den centrala krisledningen inte är tydliga. Kommunen har inte levt upp till lagkravet som gör gällande att det ska beslutas en kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalys för varje mandatperiod. Den nuvarande risk- och sårbarhetsanalysen beslutades nästan tre år för sent i förhållande till Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps krav på kommuner. I risk- och sårbarhetsanalysen saknas det även ett par av de delar som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap beskrivit i sina riktlinjer.

Kommunen har bedrivit en ändamålsenlig övningsverksamhet. Detta genom att årligen ha genomfört övningar med krisledningsstaben, stödfunktionerna och krisledningsnämnden samt följt upp övningarna och utbildningarna samt identifierat förbättringsområden. Krisledningsnämnden övades fyra gånger under den förra mandatperioden. Kommunen saknar dock en ändamålsenlig utbildnings- och övningsplan.

Därtill visar förstudien att kommunen inte har använt de ekonomiska medel som tilldelats från MSB på ett ändamålsenligt sätt. Detta, tillsammans med den försenade risk- och sårbarhetsanalysen, har resulterat i att ersättningen till Huddinge kommun kommer att reduceras.

Revisorerna lämnade följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Säkerställ en tydlig ansvarsfördelning inom krisledningsorganisationen.
- Stärk arbetet med den kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalysen och använd de allmänna råden i MSBFS 2015:5 som grund i arbetet.
- Upprätta en utbildnings- och övningsplan som beskriver vilka övningar och utbildningar som kommer att genomföras under mandatperioden.
- Att i krisledningsplanen redogöra för de förstärkningsåtgärder som kommunen planerar att genomföra under kommande mandatperiod.
- Säkerställ en ändamålsenlig uppföljning av de åtgärder som planeras i krisledningsplanen samt förbättringsbehoven i den övergripande risk- och sårbarhetsanalysen.

Sluttid för yttrande är efter denna redogörelses upprättande.

Granskning av kommunens systematiska brandskyddsarbete inom särskilt boende

Det övergripande syftet med granskningen har varit att bedöma huruvida socialnämnden och äldreomsorgsnämnden genom styrning, uppföljning och intern kontroll säkerställt ett skäligt brandskydd vid särskilda boenden enligt de krav som ställs i lagstiftning och förordning. Den sammanfattande bedömningen är att socialnämnden och äldreomsorgsnämnden delvis säkerställt att brandskyddsarbetet utförs enligt de krav och riktlinjer som återfinns i lagar och föreskrifter. Systematiken i brandskyddsarbetet har dock inte säkerställts. Exempelvis har kommunen under 2017 och 2018 inte haft en tillräcklig uppföljning av brandskyddsarbetet för att kunna avgöra om brandskyddsarbete faktiskt genomförts ute på enheterna. Den centrala säkerhetsfunktionen har inte efterlevt riktlinjerna avseende uppföljning av efterlevnad av brandskyddspolicyn.

Enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har den som äger en byggnad och den som bedriver verksamhet där, det yttersta ansvaret för brandskydd. Det innebär en skyldighet att i skäligen omfattning hålla utrustning för livräddning vid brand och att i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand. Systematiskt brandskyddsarbete syftar i första hand till att förebygga uppkomst av bränder och i andra hand till att minska konsekvenserna om brand ändå uppstår. Det är viktigt att det förebyggande arbetet är strukturerat och inte personberoende.

Lagen om skydd mot olyckor finns inarbetad i nämndernas riktlinjer avseende arbetsmiljöarbete. I beskrivningen av arbetsmiljöuppgifter står det att ansvariga för arbetsmiljön även ska *bedriva systematiskt brandskyddsarbete i enlighet med Statens räddningsverks allmänna råd (SRVFS 2004:3)*. Kommunen har även en brandskyddspolicy från 2002 med riktlinjer för brandskyddsarbetet. Med anledning av detta bör kommunen arbeta för att göra riktlinjerna i brandskyddspolicyn kända bland verksamheterna.

Det finns tydliga gränsdragningar avseende ansvarsfördelningen mellan fastighetsägare och hyresgäster. På enhetsnivå finns det dokumenterade roll- och ansvarsbeskrivningar. De som har ansvar för att kontrollera brandskyddet använder sig av checklistor i vilka resultatet av kontrollerna dokumenteras. Vid kontrollerna beskrivs även de åtgärder som eventuellt krävs för att undanröja brister i brandskyddet.

Granskningen visar att fyra av sex boenden har dokumenterat sina brandskyddskontroller ändamålsenligt. Således har två boenden inte uppvisat en tillräcklig dokumentation över brandskyddskontrollerna. Vid dessa boenden har dock enhetschefen framhållit att kontrollerna genomförts.

Personal på de granskade boendena har genomgått brandförsvarsförbundets utbildning och detta har dokumenterats på boendena. Det finns en kommunövergripande utbildningsplan för hur ofta personal ska delta i brandskyddsutbildning, dock saknar social- och äldreomsorgsförvaltningen en utbildnings- och övningsplan. Det är ett krav att varje förvaltning har en sådan plan enligt brandskyddspolicyn.

Revisorerna lämnade följande rekommendationer till socialnämnden och äldreomsorgsnämnden:

- Följ upp att brandskyddskontrollerna genomförs och att brandskyddspolicyns riktlinjer efterlevs på enhetsnivå.
- Säkerställ att nämndernas verksamheter har enhetliga rutiner i syfte att säkerställa ett enhetligt brandskyddsarbete (ex. checklista).
- Utarbeta en förvaltningsspecifik utbildnings- och övningsplan för att säkerställa att personal vid verksamheterna deltar regelbundet i brandskyddsutbildning.

Sluttid för yttranden är efter denna redogörelses upprättande.

Granskning av kommunens stöd till idrotts- och fritidsverksamhet

Syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunens stöd till fritids- och idrottsverksamheter sker på ett ändamålsenligt och ur ekonomiskt synpunkt tillfredsställande sätt, utifrån

de mål och uppdrag som fastställts av fullmäktige. Utifrån genomförd granskning är den samlade revisionella bedömningen att kommunens stöd till fritids- och idrottsverksamheter inte är fullt ut ändamålsenligt, utifrån de mål och uppdrag som fastställts av fullmäktige.

Det finns en koppling mellan de kommungemensamma målen, kultur- och fritidsnämndens mål och omfattning och inriktning på de stöd som ges. Dock är rutinerna för uppföljning i form av kontroller för att säkerställa att nämndens styrning verkligen får genomslag i praktiken behöver utvecklas. Granskningen visar även att det inte sker fördjupade stickprovskontroller av samtliga bidragsslag i den mån som nämnden avser. Kommunen planerar att införa ett nytt bidragssystem och förhoppningen hos förvaltningens representanter är att systemet kommer att möjliggöra en bättre uppföljning av utbetalade bidrag.

Kommunfullmäktige har i det idrottspolitiska programmet formulerat ambitioner som har koppling till denna gransknings syfte och frågeställningar. Intentionerna från programmet har införlivats i kommunens folkhälsoplan och nämndens verksamhetsplaner. Eftersom dessa styrdokument följs upp regelbundet sker även kontinuerlig uppföljning av det idrottspolitiska programmet menar förvaltningen. Enligt vår bedömning saknas dock en kontinuerlig och sammanställd uppföljning av målen i det idrottspolitiska programmet.

Granskningen har gjort ett flertal konkreta iakttagelser kopplat till olika delar i bidragsprocessen. Ansvaret för att fördela bidrag inom ramen för anvisade medel är delegerat till förvaltningsdirektören. Detta har av förvaltningen tolkats som att förvaltningsdirektören "fritt" kan fördela medel inom ramen för den totala bidragsbudgeten, vilket förvaltningen anser är en korrekt tolkning. Nämnden bör dock ta ställning förvaltningens tolkning beträffande fördelningen av bidragsbudgeten då utfallet för respektive bidragsslag avviker från nämndens ursprungliga budget.

Vidare lyfter representanter från förvaltningen att det finns ett behov av nya typer av bidrag samtidigt som bidragsgivningens inriktning och stödformer bör ses över för att bättre anpassas till dagens behov. Utifrån de uppgifter som framkommit intervjuer bedöms att det finns ett behov att se över bidragsprocesserna, framförallt de bidrag som i granskningen pekats ut som icke-fungerade.

Vid bidragsbedömning används de principer som fastställts i kommunens reglemente för föreningsbidrag samt sju kriterier som fastställts på tjänstemannanivå. För de sistnämnda saknas bestämmelser om vilken tyngd dessa ska ges i samband med bedömning. Det finns en risk att bidragsbedömningarna blir subjektiva då det saknas konkreta instruktioner gällande vilka kriterier som ska prioriteras. Här finns det en möjlighet till förbättring genom att utveckla bedömningskriterierna.

Revisorerna lämnade följande rekommendationer till kultur- och fritidsnämnden:

- Genomför kontinuerliga uppföljningar av utbetalade bidrag med avseende på syftet med bidraget.
- Upprätta tydliga rutiner för stickprovskontroller av föreningar i syfte att säkerställa att dessa sker kontinuerligt och systematiskt.
- Följ upp de målsättningar och åtaganden som formaliserats i det idrottspolitiska programmet som är beslutat av kommunfullmäktige.

- Ta ställning till förvaltningens tolkning beträffande fördelningen av bidragsbudgeten.
- Genomför en översyn av bidragsprocesserna.
- Utveckla kriterierna som används vid bidragsbedömning genom att ta fram en tydlig vägledning för hur dessa ska prioriteras. Kriterierna för bidragsbedömning bör även fastställas av nämnden.

Sluttid för yttrande är efter denna redogörelses upprättande.

Granskning av Valnämndens verksamhet

Syftet med projektet har varit att granska valnämndens förberedelser inför valet och vilken organisation som byggts upp och vilka rutiner och processer som ska tillämpas i samband med valet. Ett vidare syfte har varit att bedöma huruvida arbetet och förberedelserna har varit ändamålsenligt. Den samlade revisionella bedömningen är att det arbete och de förberedelser som valnämnden i Huddinge kommun bedrev och vidtog inför valet den 9 september 2018 i huvudsak var ändamålsenliga. Vi bedömer dock samtidigt att organisering, planering och genomförande av val ur ett helhetsperspektiv sannolikt försvåras av att styr- och stöddokumentation inte är sammanhållen. Dessutom gör vi bedömningen att organiseringen, planeringen och genomförandet av valet i alltför stor utsträckning är beroende av tidigare erfarenheter och tillgång till kompetens hos nyckelpersoner vilket skapar sårbarhet vid t.ex. personalförändringar.

Utifrån en demokratisk synpunkt är det viktigt att det finns tillräckliga förutsättningar och tillräckliga resurser för att val till riksdag, kommun och landsting ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt.

I övergripande termer kan arbetet inför, under och efter valet 2018 på det stora hela sägas ha fungerat väl. Det finns en väl etablerad kunskap och erfarenhet av att planera och genomföra val i Huddinge kommun. Det ska dock påpekas att denna förmåga i huvudsak är erfarenhetsbaserad och i stor utsträckning vilar på tillgången till historisk kunskap hos ett antal nyckelpersoner utanför valkansliets verksamhet.

Ur ett risk- och sårbarhetsperspektiv kan det konstateras att det finns en rad dokument men att de inte på ett sammanhållet och kronologiskt sätt förmår beskriva de rutiner, aktiviteter samt de roller och ansvar som behövs för valets planering och genomförande.

Revisorerna lämnade följande rekommendationer till valnämnden:

- Valnämnden behöver utarbeta en sammanhållen dokumentation som kronologiskt beskriver och stödjer en strukturerad process vad gäller ansvar och roller vid planering och genomförande av val i syfte att minska de risker och den sårbarhet som ett allt för starkt personberoende kan ge upphov till.
- Utöver att ta ett samlat grepp om hur valprocessen dokumenteras behöver valnämnden i denna dokumentation dessutom och särskilt:
  - utarbeta en särskild rutin för rekrytering av valförrättare.
  - tydliggöra mål och krav avseende utbildning av valförrättare.

- Valnämnden behöver i dokumentet Lokala instruktioner – valdagens arbete, tydliggöra vem det riktar sig till och vad det syftar till. Valnämnden behöver även utarbeta former för att säkerställa att eventuell målgrupp delges informationen i dokumentet.

Sluttid för yttrande är efter denna redogörelses upprättande.

Granskning av efterlevnaden av offentlighetsprincipen

Syftet med uppdraget har varit att granska efterlevnaden av offentlighetsprincipen. Den samlade revisionella bedömningen är att efterlevnaden av offentlighetsprincipen inom de granskade nämnderna ligger på en tillfredställande nivå. Det finns dock utvecklingsområden så som uppdatering och revidering av centrala styrdokument, inkludering av hantering av allmänna handlingar i det årliga internkontrollarbetet samt utbildningar för handläggare och chefer.

Offentlighetsprincipen är en central del i den svenska rättsordningen. Det innebär att allmänheten har rätt till insyn och tillgång till information om statens och kommunernas verksamheter. För den demokratiska processen är det bl.a. betydelsefullt att det finns fungerande system, rutiner och riktlinjer för hanteringen av inkomna handlingar till kommunen. I enlighet med tryckfrihetsförordningen skall myndigheter ha en god offentlighetsstruktur, vilket innebär att kommunerna skall bl.a. hantera, registrera och förvara sina handlingar så att allmänhetens insyn kan garanteras.

Ytterligare utvecklingsområden berör arbetet med den interna kontrollen med sikte på hantering av allmänna handlingar. Det finns vidare ett behov av utbildningar för handläggare och chefer i praktisk hantering av diariesystemet samt förbättring av teoretiska kunskaper rörande offentlighetslagstiftningen.

Revisorerna lämnade följande rekommendationer till kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnden, förskolenämnden och natur- och byggnadsnämnden (rekommendationerna avser samtliga dessa politiska organ om inget annat framgår):

- Det centrala styrdokumentet "Rutiner för öppning, registrering och hantering av allmänna handlingar" har tappat sin legitimitet och funktion. Kommunstyrelsen bör revidera riktlinjerna för hantering av allmänna handlingar samt inkludera och beakta ny lagstiftning så som dataskyddsförordningen.
- En kommunövergripande rutin med fokus på utlämning av allmänna handlingar skulle bidra till en mer enhetlig hantering och förståelse inom kommunens verksamheter. Dagens "checklista" kan med fördel agera som grund i en mer omfattande rutinbeskrivning.
- Vi rekommenderar att en mottagningsbekräftelse skickas i de fall begäran om utlämning av handlingar inkommer mailledes. Detta i syfte att säkerställa att avsändarens begäran har mottagits av aktuell nämnd.

- Angivande av namnuppgifter vid korrespondens med kommuninvånarna och andra intressenter är en grundläggande utgångspunkt och bör beaktas av registratorer inom natur- och byggnadsnämnden.
- Vi uppfattar att det finns en medvetenhet och insikt bland den intervjuade personalen vad gäller efterlevnad av offentlighetsprincipen. Dock saknas ett systematiskt dokumenterat internkontrollarbete med sikte på hantering av allmänna handlingar. Hantering av allmänna handlingar och efterlevnad av befintliga rutiner samt ajourhållande av rutinerna är en återkommande risk, där vi rekommenderar att ett kontrollmål tillförs de årliga internkontrollplanerna.
- Det finns ett behov av att utbilda samt kompetensutveckla handläggare och chefer vad gäller praktisk hantering av diariesystemet samt teoretiska kunskaper i syfte att uppnå en enhetlig kunskapsnivå.

Sluttid för yttranden är efter denna redogörelses upprättande.

Granskning av kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Syftet med granskningen har varit att ge underlag som beskriver och bedömer hur kommunstyrelsen sköter sin uppsiktsplikt. Den samlade bedömningen är att kommunstyrelsens uppsikt i huvudsak är ändamålsenlig och tillräcklig.

Granskningen visar att reglementet innehåller en precisering (relativt kraven i kommunallagen) av vad KS förväntas leva upp till i sin uppsiktsplikt. Utöver KS reglemente finns även ett nytt internkontrollreglemente som även det preciserar förväntningar på KS uppsikt. Sammantaget ger detta en tydlig kravbild. I ett fortsatt arbete med att utveckla uppsikten bör arbetsgången för att "leverera" uppsikt i enlighet med kravbilden beskrivas och dokumenteras. Rapporten beskriver några områden som kan behöva belysas.

Kommunens styrmodell och arbetet med planering, budget, verksamhetsplan, uppföljning m.m. har en direkt koppling till kommunallagens krav på uppsikt (leda och samordna förvaltningen, uppsikt över övriga nämnders verksamhet samt uppmärksamt följa frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning). Detta är en central del och ett väsentligt verktyg i KS arbete med uppsiktsplikten.

Vår bedömning är att KS via styrning och uppföljning skapar god uppsikt över följsamhet till fullmäktiges mål. Uppsikten syftar dock till att även granska verksamheternas effektivitet och legalitet vilket ofta kräver mer information och underlag än vad som framkommer i ordinarie uppföljning. Enligt kommunens budgetchef ger nuvarande uppföljning av mål, åtaganden och mått en samlad bild av nämnders verksamhet som motsvarar hela uppdraget. I denna granskning har vi inte möjlighet att på djupet analysera hur uppföljningen matchar helheten i det uppdrag som olika nämnder har enligt reglementet. Vi kan dock konstatera att ingen särskild uppföljning sker av hur nämnder lever upp till sina uppdrag enligt reglementet även om delar av detta följs upp i ordinarie uppföljning (delår/verksamhetsberättelse).

I granskningen har flera exempel framkommit på att KS agerat aktivt i relation till nämnder och fullmäktige inom ramen för sin uppsiktsplikt. Förhållandet att nämndsordföranden också är ledamöter i KS kan dock leda till intressekonflikter för enskilda ledamöter när uppsiktsplikten utövas. Det finns därför anledning att KS tänker igenom och klargör hur denna intressekonflikt ska hanteras och motverkas.

En rutin finns som i huvudsak men inte fullständigt säkerställer att fullmäktiges beslut blir verkställda.

KS har format en särskild guide för arbetet med intern kontroll. Internkontrollplaner är numera integrerade i verksamhetsplanerna. Vår bedömning är att KS generellt sett lagt en god grund för ett enhetligt och ändamålsenligt arbete med intern kontroll för nämnderna. Däremot ser vi att KS kan agera mer aktivt med att identifiera riskområden via omvärldsanalys, genom att systematiskt titta bakåt på vilka områden som historiskt varit svåra att leva upp till eller genom att ha riskanalys och internkontroll som ett tema i kommunledningsgruppen. I nuvarande hantering finns förvisso exempel på att KS eller KSF (kommunstyrelsens förvaltning) tar initiativ i ett sådant övergripande riskarbete men exemplen är få och inte helt aktuella. Vår bedömning är att KS kan ta en aktivare roll i att leda det kommunövergripande arbetet med riskanalys och internkontroll.

Revisorerna lämnade följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- KS bör säkerställa att regelbunden uppföljning sker av hur nämnder lever upp till uppdrag givna i reglemente.
- För att göra uppsikten än tydligare bör KS beskriva sin arbetsmodell för utövandet av uppsiktsplikten. Här kan t.ex. beskrivas:
  - Exempel på situationer där KS bör agera utifrån sitt ansvar för uppsikten
  - Hur KS ska agera i olika fall. T.ex. kan det finnas skäl att beskriva i vilka fall KS ska lämna frågor/begäran till en nämnd och i vilka fall framställan ska ske till fullmäktige.
  - Vilken roll olika organ som är knutna till KS har när det gäller uppsiktsplikten
  - Hur KS hanterar (motverkar) den intressekonflikt som kan uppstå för enskilda KS-ledamöter vilka samtidigt är ordförande eller ledamöter i en nämnd, när KS utövar sin uppsiktsplikt.
- KS bör säkerställa att uppföljning sker av samtliga fullmäktigebeslut.
- KS bör ta en aktivare roll i att leda det kommunövergripande arbetet med riskanalys och internkontroll.

Sluttid för yttranden är efter denna redogörelses upprättande.

Granskning av byggprojektet Klockarvägen i Huddinge

Syftet och övergripande revisionsfråga med granskningen har varit att ta reda på om det begåtts formella fel i kommunens respektive bolagens hantering av byggprojektet Klockarvägen som

innebar uppförande av sex lägenhetshus i centrala Huddinge åren 2006 - 2008. Uppdraget har genomförts i samverkan mellan kommunens förtroendevalda revisorer och lekmannarevisorer i Hüge Bostäder AB och Huddinge Samhällsfastigheter AB. Här redovisas en sammanfattning av hela detta uppdrag i syfte att ge en samlad bild. Sammanfattningen avslutas med de förtroendevalda revisorernas rekommendationer till Huddinge kommun med anledning av det som framkommit i granskningen som berör förvaltningsorganisationen. Motsvarande rekommendationer till bolagen lämnas under rubriken Lekmannarevision i detta dokument.

Ett genomgående tema i granskningen har varit att dokumentation delvis saknas. Det är i sig anmärkningsvärt att dokumentationen avseende projektets omfattande kontrollorganisation inte är komplett. Vi har i intervjuer fått information om att t.ex. egenkontrollintyg gallrats bort efter garantitidens utgång. Något gallringsbeslut finns inte och gallring av denna typ av allmän handling saknar formellt stöd. Avsaknad av viss dokumentation innebär också svårigheter att åter skapa vad som egentligen har hänt. I nästa led försämras möjligheterna att säkert vidta rätt åtgärder för att undvika liknande bister i kommande projekt.

Granskningen bedömer att bygglovsbeslutet för Klockarvägen fattades utan stöd i den delegationsordning som gällde 2006.

Vidare finns det en hel del som tyder på att Hüge Fastigheter inte på ett tillfredsställande sätt säkerställt att byggnationen skett i enlighet med beställning och specifikation. Nuvarande Hüge Bostäder AB har även avropat vvs-arbeten från Stockholms Rörexpress AB för nydragning av vattenledningar 2018 på Klockarvägen 4 i strid med LOU. Eventuellt finns fler felaktigheter kring Hüge Fastigheters och / eller Hüge Bostäders användning av Stockholms Rörexpress AB. Fortsatt granskning av detta kan bli aktuell.

De förtroendevalda revisorerna har valt att i sin missivskrivelse för egen del notera att bygglov för byggprojektet fattades utan stöd av den då gällande delegationsordningen (2006). De har också beslutat att överlämna rapporten till kommunstyrelsen för yttrande senast i juni 2019 och för kännedom till kommunfullmäktige.

Sluttid för yttrande är efter denna redogörelses upprättande.

Begärda och inkomna yttranden under 2018

Revisionsskrivelser och rapporter har överlämnats till granskade nämnder, kommunstyrelsen samt kommunfullmäktig. Svar från nämnder/styrelsen på rapporter där revisorerna efterfrågat svar och som har inkommit när denna redogörelse upprättas, återges i tabell 1 nedan.

Revisionsskrivelser, rapporter och ett sammanfattande informationsblad per rapport har tillsammans med yttranden från styrelse/nämnder lagts ut på kommunens webbsida.

Tabell 1 Begärda och inkomna yttranden för fördjupade granskningar under 2018

<i>Revisionsrapport</i>	<i>Besvarande</i>	<i>Inkom</i>
Granskning av riskbranscher	Kommunstyrelsen	Oktober 2018
Granskning av två upphandlingar	Kommunstyrelsen	Oktober 2018

Granskning av flyktingmottagande och integrationsarbete	Socialnämnden Förskolenämnden Grundskolenämnden Kultur- och fritidsnämnden	September 2018
Granskning av kommunens förebyggande arbete avseende psykiska besvär hos barn och unga	Kommunstyrelsen Gymnasienämnden	Oktober 2018
Granskning av lokal försörjningsprocessen	Kommunstyrelsen	Januari 2019
Granskning av riskbranscher och oegentligheter	Kommunstyrelsen	Januari 2019
Förstudie Marklov för trädgård	Kommunstyrelsen Natur- och byggnadsnämnden	December 2018
Förstudie: Säkerhetsarbete och beredskap för extraordinära händelser samt höjd beredskap	Kommunstyrelsen	Har begärts till april 2019
Granskning av kommunens systematiska brandskyddsarbete inom särskilt boende	Socialnämnden Äldreomsorgsnämnden	Har begärts till juni 2019
Granskning av kommunens stöd till idrotts- och fritidsverksamhet	Kultur- och fritidsnämnden	Har begärts till april 2019
Granskning av Valnämndens verksamhet	Valnämnden	Har begärts till juni 2019
Granskning av efterlevnaden av offentlighetsprincipen	Förskolenämnden Kultur- och fritidsnämnden Natur- och byggnadsnämnden	Har begärts till juni 2019
Granskning av kommunstyrelsens uppsiktsplikt	Kommunstyrelsen	Har begärts till juni 2019
Granskning av byggprojektet Klockarvägen i Huddinge	Kommunstyrelsen	Har begärts till juni 2019

Lekmannarevision

Granskningen av kommunala bolag har utförts enligt kommunallagen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Det innebär att revisorerna har planerat och genomfört granskningar för att i rimlig grad försäkra sig om att bolagens verksamheter sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att bolagens interna kontroll är tillräcklig. Granskningarna har utgått från de beslut bolagens ägare fattat och har inriktats på att granska att besluten verkställts samt att verksamheterna håller sig inom de ramar som bolagsordningarna anger. Tabell 2 nedan redovisar lekmannarevisorer för respektive bolag.

Tabell 2 Sammanställning över lekmannarevisorer i kommunala bolag

Bolag	Lekmannarevisor	Suppleant
Huge Bostäder AB	Svante Axelsson	Ulrika Wennberg

Huddinge Samhällsfastigheter AB	Svante Axelsson	Ulrika Wennberg
SRV Återvinning AB	Ulrika Wennberg	
Söderenergi AB	Ulrika Wennberg	Svante Axelsson
Södertörns Energi AB	Svante Axelsson	Ulrika Wennberg
Södertörns Fjärrvärme AB	Svante Axelsson	Ulrika Wennberg

Huge Bostäder AB

Lekmannarevision 2018 Huge Bostäder AB

Efter genomförd granskning bedömer vi att bolagets bolagsordning och ägardirektiv täcker väsentliga områden vad gäller bolagets verksamhet. Bolagsordningen bör dock uppdateras eftersom en ny kommunallag gäller sedan 1 januari 2018. Vi bedömer även att bolaget har tydliga ansvarsområden, klara spelregler och fungerande verktyg (system, rutiner, nyckeltal m m) för styrning, uppföljning och kontroll. Styrelsen följer kontinuerligt upp verksamhet och resultat. Ändamålsenligheten i beslutsunderlag och protokoll hos bolaget bedöms som god. När det gäller den interna kontrollen bedöms den ha brister som behöver åtgärdas avseende upphandling och följsamhet till LOU. Se vidare separat granskning av byggprojektet Klockarvägen.

Lekmannarevisionsgranskning Huge Bostäder AB

Granskning av uthyrning av lokaler som inte är bostäder

Syftet med granskningen har varit att bedöma om strategierna för uthyrningen av centrumfastigheter och andra lokaler som inte är bostäder är ändamålsenliga samt även att granska om hyressättningen är ändamålsenlig.

Efter genomförd granskning bedömer vi att strategierna för uthyrningen av centrumfastigheter och andra lokaler som inte är bostäder i allt väsentligt är ändamålsenliga. Vi bedömer även att hyressättningen i allt väsentligt är ändamålsenlig.

Följande rekommendationer lämnades för att ytterligare förbättra ändamålsenligheten:

- Bolaget bör ta fram ytterligare styrdokument, bl a befattningsbeskrivningar, för att få till stånd ett ytterligare enhetligt arbetssätt kring verksamheten.
- Bolaget bör fastställa checklistor/rutiner för kundförvaltarnas arbete.
- Bolaget bör fastställa en enhetlig avtalsstruktur vad gäller hyresavtalen.
- Bolaget bör fortsätta arbetet med att ta fram och fastställa strategier och planer för respektive centrumanläggning.
- Bolaget bör strukturera och formalisera arbetet med Huddinge kommun ytterligare vad gäller frågor kopplade till verksamheten.

Granskning av byggprojektet Klockarvägen

En sammanfattning av granskningen finns under rubriken Fördjupade granskningar och förstudier, på annan plats i detta dokument. Följande rekommendationer har lämnats med anledning av granskningens resultat:

- Huga Bostäder ska säkerställa att Lagen om offentlig upphandling efterlevs
- Huga Bostäder ska säkerställa att krav på bevarande av allmänna handlingar efterlevs
- Huga Bostäder bör säkerställa att byggprocessen kvalitetssäkras så att liknande brister kan undvikas i kommande projekt

Huddinge Samhällsfastigheter AB

Lekmannarevision 2018 Huddinge Samhällsfastigheter AB

Efter genomförd granskning bedömer vi att bolagets bolagsordning och ägardirektiv täcker väsentliga områden vad gäller bolagets verksamhet. Bolagsordningen bör dock uppdateras eftersom en ny kommunallag gäller sedan 1 januari 2018. I samband med granskningen noterar vi att det nuvarande avkastningskravet för bolaget som finns i ägardirektivet på 4 % inte längre är aktuellt. Vi bedömer att ägardirektivet ska uppdateras så att aktuellt avkastningskrav alltid framgår.

Vi bedömer även att bolaget har tydliga ansvarsområden, klara spelregler och fungerande verktyg (system, rutiner, nyckeltal m m) för styrning, uppföljning och kontroll. Styrelsen följer kontinuerligt upp verksamhet och resultat. Ändamålsenligheten i beslutsunderlag och protokoll hos bolaget bedöms som god. Den interna kontrollen bedöms som tillräcklig.

Lekmannarevisionsgranskning Huddinge Samhällsfastigheter AB

Granskning av lokalförsörjningsprocessen

Syftet med granskningen var att bedöma om bolagets arbete vad gäller att utföra förvaltnings- respektive drift-/serviceuppgiften för verksamhetslokaler/samhällsfastigheter, är ändamålsenligt.

Efter genomförd granskning bedömer vi att bolagets arbete i allt väsentligt är ändamålsenligt.

Följande rekommendationer lämnades för att ytterligare förbättra ändamålsenligheten:

- Bolaget bör fastställa tidsramar för då felanmälningar och beställningar ska hanteras. I nuläget saknas detta.
- Bolaget bör fortsätta att strukturera och formalisera arbetet med Huddinge kommun ytterligare vad gäller frågor kopplade till verksamheten. Mål och delmål kring detta finns i bolagets affärsplan för 2018.

Granskning av byggprojektet Klockarvägen

En sammanfattning av granskningen finns under rubriken Fördjupade granskningar och förstudier, på annan plats i detta dokument. Följande rekommendationer har lämnats med anledning av granskningens resultat:

- Huddinge Samhällsfastigheter bör säkerställa att byggprocessen kvalitetssäkras så att liknande brister kan undvikas i kommande projekt

SRV Återvinning AB

Lekmannarevision SRV Återvinning AB

Lekmannarevisorerna i Botkyrka kommun, Haninge kommun och Huddinge kommun har granskat om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Den sammanfattande bedömningen är att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomiskt synpunkt tillfredsställande sätt.

Under året har lekmannarevisorerna noterat och rapporterat att bolaget i huvudsak vidtagit åtgärder för att komma tillrätta med de brister i bolagets interna kontroll avseende investeringsprocessen och efterlevnaden av LOU som noterades 2017. Bolagets interna kontroll bedömdes således delvis ha varit tillräcklig i dessa delar. Under året har även förbättringsförslag i bolagets interna kontroll avseende bolagets beredskap avseende etik, korruption och oegentligheter noterats och rapporterats. Bolagets interna kontroll bedöms ha varit delvis tillräcklig avseende dessa delar.

I övrigt bedöms bolagets interna kontroll ha varit tillräcklig.

Söderenergi AB

Lekmannarevision 2018 Söderenergi AB

Lekmannarevisorerna i Huddinge kommun, Södertälje kommun och Botkyrka kommun har granskat Söderenergi ABs verksamhet. Lekmannarevisorerna granskar verksamhet och kontroll och prövar om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Lekmannarevisorerna bedömer att bolagets verksamhet har sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, i allt väsentligt.

Södertörns Energi AB

Lekmannarevision 2018 Södertörns Energi AB

Södertörns Energi AB har under 2018 inte haft någon aktiv lekmannarevision.

Södertörns Fjärrvärme AB

Lekmannarevision 2018 Södertörns Fjärrvärme AB

Lekmannarevisorerna i Botkyrka kommun och Huddinge kommun har granskat Södertörns Fjärrvärme ABs verksamhet. Lekmannarevisorerna granskar verksamhet och intern kontroll

samt prövar om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorerna bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Gemensamma nämnder och förbund

Tabell 2 Sammanställning över revisorer i gemensamma nämnder och förbund

<i>Nämnd/Förbund</i>	<i>Revisor</i>
Samordningsförbundet	Eva Sjödin
Södertörns brandförsvarsförbund	Ingen revisor från Huddinge kommun
Södertörns överförmyndarnämnd	
Tyresås Vattenvårdsförbund ¹	Svante Axelsson

Granskningen av den gemensamma nämnden Södertörns överförmyndarnämnd har utförts av auktoriserad revisor från EY.

¹ Tyresås Vattenförbund är en ideell förening där kommunerna Huddinge, Haninge, Stockholm, Tyresö, Botkyrka och Nacka är medlemmar. Uppdraget som revisor cirkulerar mellan kommunerna i turordningen Stockholm, Tyresö, Haninge och Huddinge.

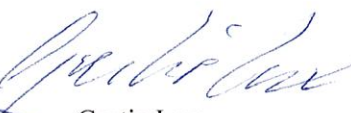
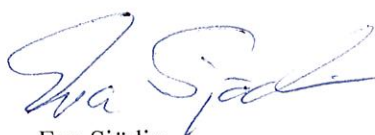

Revisorernas sammanfattande bedömning

Mot bakgrund av genomförd granskning gör vi följande bedömningar:

- Vi bedömer att styrelse, nämnder och beredningar i Huddinge kommun i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.
- Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.
- Vi bedömer att styrelsens och nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig med undantag för hur beredskapsarbetet säkerställs.
- Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Huddinge den 9 april 2019

		
Svante Axelsson	Ulrika Wennberg	Lars Blomqvist
		
Leif Ljungquist	Gertie Lux	Eva Sjödin

